

Яна Володимирівна Окопна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національного університету харчових технологій, м. Київ

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ТУРИСТИЧНИХ МЕНЕДЖЕРІВ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ ЯК ДРУГОЮ ІНОЗЕМНОЮ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Як наслідок інтеграції нашої незалежної суверенної держави до європейського та світового співтовариства, виникла потреба в організації підготовки активної полікультурної та багатомовної особистості майбутнього працівника за напрямом 6.140103 «Туризм» (ОКР «бакалавр»), здатного адекватно вести діалог культур, спілкуватися двома і більше іноземними мовами (ІМ) в різних фахових ситуаціях міжкультурної комунікації. Опанування студентами нелінгвістичних вищих навчальних закладів (ВНЗ) декількох ІМ, як засобу міжкультурного спілкування, можливе за умови врахування соціолінгвістичних засад формування професійно орієнтованої комунікативної компетентності (ПОКК) в усіх видах мовленнєвої діяльності. Адже, за відсутності іншомовного середовища найбільш доступною для таких студентів є комунікація першою ІМ з метою вивчення другої ІМ [2: 123 – 125]. Відтак, зростає роль вивчення німецької мови для професійного спрямування (НМПС) після першої англійської майбутніми туристичними менеджерами.

В умовах стрімкого розвитку різноманітних міжнародних контактів однією з обов'язкових кваліфікаційних вимог до майбутніх працівників туристичної сфери є вміння здійснювати професійно орієнтоване спілкування двома і більше ІМ. Вони мають володіти не лише певними фаховими знаннями, але й будувати стратегію іншомовної комунікації ІМ з метою передачі

іншомовному співрозмовнику професійно орієнтованої інформації, описувати явища, пояснювати факти і наводити аргументи для досягнення бажаного результату.

Соціальне замовлення на менеджерів туризму, які б вільно володіли НМПС як другою ІМ, а також необхідність створення нових навчально-методичних матеріалів для дистанційного професійно орієнтованого навчання з урахуванням соціолінгвістичних засад формування ПОКК, у контексті кредитно-модульної системи та потреба в розробці відповідної науково обґрунтованої розвідки, зумовили **актуальність теми** нашого дослідження *«Соціолінгвістичні засади формування професійно орієнтованої компетентності у майбутніх туристичних менеджерів німецькою мовою як другою іноземною»*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Відповідно до соціального замовлення, а також до потреб окремої особистості, професійно орієнтоване багатомовне навчання постійно знаходиться в полі зору вітчизняних і зарубіжних методистів.

Так, лінгвістичні та соціолінгвістичні особливості НМПС у свій час уже стали об'єктом дослідження науковців-філологів: Л. Я. Зені, І. В. Корнійко, Л. І. Маєвської, І. В. Никифорова, І. М. Осовської та ін. Проблеми формування ПОКК в контексті навчання ІМ для професійного спілкування в нелінгвістичному ВНЗ розглянуто у наукових розвідках: Л. Е. Алексеевої; Р. С. Гуревич; О. Б. Бігич, І. В. Коломиец; С. С. Коломиец; О. В. Палки; О. Б. Тарнопольского; Н. М. Черненко та ін.

Зарубіжні дослідники (J. Beneke; R. Bolitho; F. Debyser; T. Dudley-Evans, A. Eggers; T. Farrell; H. Funk; R. Healey; T. Healey; T. Hutchinson; C. Kennedy; W. Littlewood; R. Mackay; U. Ohm; J. C. Richards; P. C. Robinson; T. C. Rogers; J. D. Palmer; M. J. St John; P. Strevens; L. Volkman; A. Waters) розглядають процес вивчення ІМПС через підхід до навчання з першочерговим визначенням

цілей і завдань мовленнєвої підготовки студентів, що ще раз підкреслює необхідність теоретичного обґрунтування соціолінгвістичних засад формування ПОКК у майбутніх туристичних менеджерів німецькою мовою як другою іноземною за урахування майбутніх фахових потреб студентів.

Тому, **метою** нашої наукової розвідки є теоретичне обґрунтування соціолінгвістичних засад ПОКК у майбутніх працівників туристичної сфери НМПС як другою ІМ після англійської.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успіхи таких напрямів, як семантичний і комунікативний синтаксис, функціональна граматики, прагматика, теорія мовленнєвої поведінки, лінгвістика, дозволяють виявити комунікативні потреби, визначити межі міжкультурного плану мовлення. Досягнення функціональної стилістики, науки про культуру мовлення і особливості форм його втілення в теорії тексту, теорії актуального членування, дають можливість адекватної реалізації *принципу відповідності* мовного і мовленнєвого матеріалу в навчанні НМПС як другої ІМ [2, 5, 6]. Переслідуючи основну мету цього дослідження – розкриття теоретичного підґрунтя соціолінгвістичних засад формування ПОКК у майбутніх працівників туристичної сфери НМПС, як домінуючої складової нашої наукової розвідки, слід наголосити на необхідності формування якостей фахівця-дослідника, як людини духовної, спрямованої не стільки на оволодіння готовими знаннями, скільки на їх набуття та творчо прагматичне використання; на формування особистості, яка навчається не думок, а мислити. Таке розуміння поняття формування ПОКК обумовлює необхідність розгляду соціолінгвістичних особливостей німецького говоріння та письма і їхнього урахування при укладанні дистанційних вправ для навчання НМПС майбутніх конкурентоспроможних туристичних менеджерів.

Адже, процес спілкування між представниками іншомовних культур є можливим лише за умов урахування соціального аспекту використання ІМ

(лінгвістичних ознак соціальних стосунків: етикетних норм, правил ввічливості, відмінностей у реєстрах мовлення тощо).

Проте, незважаючи на багатоаспектність процесу іншомовної комунікації, однією з основних проблем оволодіння НМПС як другою ІМ залишається неспроможність того, хто вивчає ІМ, запам'ятати варіації всіх можливих мовленнєвих зразків для більшості ситуацій повсякденного професійно орієнтованого спілкування за рахунок інтерферуючого впливу рідної мови та інших ІМ, що вивчаються. Тому, в процесі формування ПОКК НМПС майбутніх працівників туристичної сфери, на нашу думку, слід зміщувати акценти із *загальних закономірностей* вживання певного мовленнєвого зразка професійно орієнтованого говоріння та письма на характерні особливості вживання цього зразка, як невід'ємної складової для досягнення майбутнім фахівцем позитивного результату іншомовної комунікації [3: 343 – 348; 4].

Незважаючи на достатньо різноаспектне дослідження проблем навчання НМПС, проведений нами аналіз програмних документів з ІМ для нелінгвістичних ВНЗ засвідчує про відсутність чітко визначених переліків лінгвістичних і соціокультурних об'ємів знань, а також недостатньо повно визначену номенклатуру мовленнєвих навичок і вмінь, якими повинен володіти кваліфікований конкурентоспроможний фахівець сфери туризму для здійснення ефективної професійної іншомовної діяльності. Отже, соціолінгвістичний аспект формування ПОКК НМПС майбутніх туристичних менеджерів потребує наступних уточнень.

Згідно з Рамковою Програмою (2006) кінцевою метою навчання майбутнього фахівця сфери туризму вважається формування ПОКК, яка розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для академічного та професійного середовища. При цьому комунікативна компетентність є провідною і стрижневою, в межах якої і відбувається реалізація міжкультурної комунікації, оскільки лежить в основі всіх інших видів компетентностей.

Відповідно, навчання НМПС майбутніх туристичних менеджерів повинно здійснюватися з урахуванням комунікативного й компетентісного підходів.

Компетентісний підхід означає, що випускники нелінгвістичних ВНЗ повинні не лише опанувати певний мовний і мовленнєвий матеріал, розуміти особливості функціонування ІМ у відповідній професійній галузі, але й вміти застосовувати свої знання для здійснення професійного спілкування. Комунікативний підхід передбачає обов'язкове залучення викладачами до процесу навчання НМПС проблемних комунікативних ситуацій, максимально наближених до реального спілкування. При цьому вправи і завдання для студентів повинні бути пов'язані із вирішенням проблем професійної діяльності засобами ІМ.

Проведений нами аналіз методичної літератури щодо професійно орієнтованого навчання ІМ засвідчив, що не існує єдиного підходу до проблеми структурування іншомовної ПОКК, зокрема у фахівців сфери туризму, оскільки різні автори по-різному визначають її компонентний склад. Узагальнивши існуючі погляди на це питання, ми виділили такі основні компоненти іншомовної ПОКК майбутніх туристичних менеджерів: лінгвістичний; професійний; соціокультурний; психологічний та прагматичний. Надамо коротку характеристику кожному зі складників.

Лінгвістичний компонент передбачає оволодіння студентами мовою туристичної сфери (як явищем фахової культури) через мовні знання та правила оперування лексико-граматичними та фонетичними аспектами НМПС. Цей складник іншомовної ПОКК полягає у формуванні в майбутніх працівників туристичної сфери навичок і вмінь користуватися фаховою термінологією, фразеологією, граматичними структурами, типовими для мови сфери туризму.

Слідом за вище зазначеним структурою *лінгвістичного компоненту* ми доповнюємо таким компонентом змісту навчання, як *знання досліджуваних професійно-орієнтованих лексем* у зв'язку з необхідністю оволодіння

майбутніми туристичними менеджерами навичками та вміннями оперування спеціальною термінологією, типовими фразеологічними зворотами й граматичними структурами в процесі фахової міжкультурної комунікації.

Професійний компонент передбачає наявність у студентів знань про систему туристичної галузі у різних країнах, що уможлиблює спілкування з професійних тем. Так, студентам необхідно розуміти устрій туристичного менеджменту різних типів іншомовних країн, систему функціонування різних гілок туристичного бізнесу, знати про існування класифікації основних типів професій сфери туризму тощо.

Соціокультурний компонент передбачає усвідомлення студентами основних особливостей здійснення професійної діяльності в межах іншомовної культури туристичного менеджменту.

Наявність *психологічного компонента* у складі іншомовної ПОКК майбутніх працівників туристичної сфери пояснюється необхідністю формування навичок і вмінь адекватно оцінювати іншомовного співрозмовника, передбачати його реакції на свої висловлювання в ході міжкультурної комунікації, розуміти тактику поведінки.

Прагматичний компонент пов'язаний із знаннями фахівців про принципи організації та структурування висловлювання. Він відповідає за зв'язність і логічність побудови висловлювання, а також передбачає вміння застосовувати знання про особливості мовної і немовної поведінки у ділових ситуаціях іншого мовного соціуму. Тому для успішної професійно орієнтованої міжкультурної комунікації засобами НМПС студентам необхідно розуміти особливості німецькомовного говоріння та письма як на вербальному, так і невербальному рівнях.

З метою детальнішого розуміння специфіки іншомовної ПОКК фахівців сфери туризму, ми проаналізували особливості їхньої усної та письмової професійно орієнтованої комунікації.

Серед аспектів туристичного менеджменту науковці у сфері психології та професійної освіти визнають домінуючим комунікативний аспект, оскільки професія туристичного менеджера відноситься до категорії професій «людина – людина». Це означає, що, хоча професії туристичного господарства й характеризуються надзвичайною різноманітністю виконуваних завдань, практично для всіх представників профілю туристичної сфери одним із головних видів професійної діяльності є міжкультурна комунікативна діяльність, яка передбачає їх спілкування в умовах регулювання та задоволення потреб користувачів туристичних послуг.

Специфіка міжкультурної комунікації ІМ майбутніх туристичних менеджерів в сучасних умовах потребує врахування вимог до володіння ними НМПС, які висуваються до фахівців різних професій туристичного господарства навчальними та освітньо-професійними програмами. В нормативних документах нелінгвістичного ВНЗ – Освітньо-професійній програмі (ОПП) та Освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) – призначених для майбутніх фахівців туристичної сфери, зазначено, що комунікативна підготовка студентів з НМПС як другої ІМ включає професійне володіння ІМ, тобто коректне, з точки зору норми та стилю, ситуативно й контекстно адекватне користування мовленням як засобом усної та писемної комунікації в усіх сферах професійного спілкування. ОПП для підготовки фахівця за напрямом 6.140103 «Туризм» (ОКР «бакалавр»), передбачає, що майбутній менеджер, оволодівши циклом лінгвістичних дисциплін, повинен уміти:

- оперувати знаннями системи ІМ та правилами її функціонування в іншомовній комунікації;
- брати участь у бесіді або дискусії проблемного характеру;
- спілкуватись із партнером в різноманітних ситуаційних сферах, пов'язаних з фахом;
- готувати та робити доповіді, коментарі з фахової тематики;

– робити узагальнення до програмних сюжетів з відеофільмів, реферувати НМПС матеріали з суспільно-політичної, країнознавчої та спеціальної фахової тематики;

– вести бесіду у формі ділової гри на основі запропонованої навчальної проблемної ситуації, також із залученням аудіо- та відеоматеріалів;

– висловлюватись за темами програми, робити особисті висновки та висловлювати особисту думку з приводу запропонованої теми.

Отже, як зазначено в нормативних програмних документах, діяльність майбутнього фахівця сфери туризму висуває високі вимоги до здатності працівників організовувати ефективну міжкультурну комунікацію в усному та письмовому видах, оскільки, більша частина діяльності туристичного менеджера реалізується в процесі взаємодії з людьми у численних ситуаціях.

Враховуючи те, що ПОКК у німецькому говорінні та письмі передбачає всю сукупність навичок і вмінь, необхідних для міжкультурної комунікації, адекватного з точки зору мовних, мовленнєвих і соціокультурних норм, вимог ситуації, власних намірів, взаємин співрозмовників тощо, з'ясуємо умови здійснення професійно орієнтованої іншомовної комунікації фахівців сфери обслуговування.

Слідом за Ю. І. Пассовим (2002), у навчанні говоріння та письма на основі комунікативного підходу, використання кожної фрази повинно бути виправданим комунікативною цінністю для відповідної сфери й ситуації спілкування, а також відповідної категорії студентів. Тому з метою подальшої конкретизації змісту навчання майбутніх працівників туристичної сфери НМПС як другої ІМ в межах соціолінгвістичних засад, виділимо сфери їхньої професійної міжкультурної комунікації.

Сфери професійної міжкультурної комунікації ми визначаємо як системну сукупність однорідних комунікативно-мовленнєвих ситуацій, що характеризуються однотипністю мовленнєвих дій індивіда, відносин між

комунікантами й обставин спілкування. Надалі, ми розрізняємо вісім сфер людського спілкування: соціально-побутову, сімейну, професійно-трудова, соціально-культурну, сферу суспільної діяльності, адміністративно-правову, сферу ігор та розваг, видовищно-масову.

Поділяючи думку О. Б. Тарнопольського та С. П. Кожушко [6: 42 – 51], ми вважаємо значущою для фахівців туристичної галузі саме *професійно-трудова* сферу, в межах якої існують відносини туристичних менеджерів з користувачами їхніх послуг, а також вони спілкуються з іншомовними колегами й партнерами. Тому, ми виокремлюємо *професійно-трудова* сферу діяльності, як провідну сферу їхньої фахової діяльності. Основними видами міжкультурної комунікативної діяльності НМПС майбутніх менеджерів туризму в межах цієї сфери є: офіційне індивідуальне та офіційне групове спілкування усної і письмової форм.

Підготовка туристичних менеджерів нової генерації з якісно новим рівнем двомовної іншомовної освіти, спроможних на основі управлінського й економічного мислення, комплексного розуміння проблем організації господарської діяльності підприємств туристичного господарства, професійної компетентності ефективно управляти виробничою діяльністю суб'єктів господарювання в сфері туристичного бізнесу, передбачає їхню професійну діяльність, у межах первинних посад (поняття «первинні посади» трактується як посади, професійну діяльність за якими здатний виконувати випускник відповідного кваліфікаційного рівня відразу після закінчення нелінгвістичного ВНЗ. Якість виконання функцій цих посад гарантує нелінгвістичний ВНЗ), за такими напрямками:

– організація діяльності щодо надання основних видів сервісних послуг у сфері туристичного бізнесу;

– організація виробництва і обслуговування у закладах туристичного господарства;

- організація процесу виробництва і надання туристичних послуг;
- організація надання бізнес-послуг для туристів, анімаційних послуг;
- забезпечення кожного рівня якості продукції та послуг у закладах туристичного бізнесу;
- забезпечення охорони праці та техніки безпеки;
- вивчення маркетингової діяльності та комплексу маркетингових заходів впливу на ринок і конкурентну позицію підприємства у сфері туристичного бізнесу;
- опанування чинної законодавчо-нормативної бази з питань функціонування підприємств, що надають туристичні послуги;
- планування та проектування закладів туристичного бізнесу;
- проектування технічного процесу виробництва продукції у закладах туристичного господарства та вдосконалення технологічних операцій;
- розроблення короткострокових і середньострокових планів діяльності підприємств (закладів) туристичного господарства, планування потреби у ресурсах (матеріальних, фінансових, трудових);
- володіння практичними навичками роботи з комп'ютерною технікою та в сфері інформаційних технологій;
- застосування інноваційних інформаційних технологій у роботі підприємства;
- досконале володіння сучасною діловою українською та ІМ, виділеного нами, *професійного спрямування*.

Для підтвердження достовірності отриманих даних ми провели опитування серед трьох категорій респондентів (всього – 224 особи): 1) студенти факультетів туристичного бізнесу (163 особи); 2) фахівці

туристичної сфери (35 осіб); 3) викладачі НМПС нелінгвістичних ВНЗ (26 осіб). Опитування було спрямоване на виявлення думок респондентів щодо:

1) вагомості володіння вітчизняними фахівцями туристичної сфери НМПС як другою після англійської;

2) найтипівіших соціолінгвістичних засад проблемних ситуацій міжкультурної комунікації вітчизняних працівників туристичних закладів;

3) необхідних умінь усної і письмової міжкультурної комунікації фахівців туристичної сфери для здійснення професійного спілкування;

4) труднощів, які виникають у фахівців під час продукування іншомовних висловлювань другою ІМ;

5) організації процесу викладання НМПС для студентів факультетів туристичної сфери, зокрема його забезпеченості необхідними навчальними засобами та наявності в них необхідної кількості завдань і дистанційних вправ для формування ПОКК НМПС.

Для забезпечення надійності даних, ми проводили опитування з урахуванням таких необхідних вимог до цього методу дослідження як опосередкованість, цілеспрямованість і масовість. Опитувальний листок містив звернення до респондента, де пояснювалася мета опитування та загальні інструкції щодо його заповнення. Питання мали закритий характер, тобто передбачали вибір респондентом однієї з декількох запропонованих відповідей.

Ми вважали за доцільне укласти два опитуваних листка: один був призначений для студентів і фахівців туристичної сфери, другий – для викладачів НМПС нелінгвістичних ВНЗ, оскільки питання до різних груп респондентів різнилися.

Опрацювавши результати опитування, ми з'ясували, що важливість володіння вітчизняними менеджерами туризму НМПС як другою ІМ визнають більшість респондентів (70% – дуже важливе, 30% – важливе). У цілому, вміння

усного та письмового професійного спілкування з носіями мови для фахівця туристичної сфери респонденти оцінили як необхідне (94%) або бажане (6%).

Отже, як підтвердили результати опитування, ми загалом правильно визначили соціолінгвістичні засади типових ситуації професійного спілкування туристичних менеджерів. Саме тому ми залучили їх до професійно орієнтованого навчання НМПС після англійської.

Висновки. В процесі теоретичного обґрунтування соціолінгвістичних засад формування ПОКК НМПС як другою іноземною майбутніх працівників за спеціальністю 6.140103 «Туризм», ОКР «бакалавр», ми охарактеризували основні компоненти іншомовної ПОКК: лінгвістичний; професійний; соціокультурний; психологічний та прагматичний. З метою конкретизації змісту навчання майбутніх працівників туристичної сфери НМПС як другої ІМ після англійської, виділили сфери їхньої професійної міжкультурної комунікації та провели анкетування, за результатами якого й зробили висновки, щодо коректності соціолінгвістичних засад типових ситуацій професійного спілкування.

Перспективами подальших наукових розвідок у даному напрямку є вивчення питань щодо організації змісту і процесу дистанційного навчання з формування ПОКК НМПС як другою ІМ після англійської майбутніх працівників туристичної сфери.

Список використаної літератури

1. Ананьева Л. В. Моделирование содержания обучения профессионально-педагогического диалога та його реалізація на початковому ступені навчання у мовному вузі / Л. В. Ананьева // Іноземні мови. – 2000. – № 4. – С. 22 – 26.

2. Галинська О. М. Лінгвокультурна інформація англійських та українських інтертекстуальних фразеологізмів : Монографія. – Кіровоград : Видавець Лисенко В. Ф., 2013. – 276 с.

3. Окопна Я. В. Засоби формування німецькомовної професійно орієнтованої комунікативної компетенції майбутніх фахівців сфери обслуговування. Гуманітарний вісник – Додаток 1 до Вип. 27, Том VI (39) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К. : Гносис, 2012. – 552 с.; С. 343 – 348.

4. Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України / Кол. авторів : Амеліна С. М., Аззоліні Л. С. та ін. – К. : Ленвіт, 2006 – 90 с.

5. Скорина М. С. Интерактивные методы обучения иностранному языку [Электронный ресурс] / М. С. Скорина. – Режим доступа к журн. : http://www.rusnauka.com/8._NPE_2007/Philologia/20441.doc/html.

6. Тарнопольский О. Б., Кожушко С. П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие. – К.: Ленвит, 2004. – 192 с.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор кафедри методики викладання іноземних мов Київського національного лінгвістичного університету Бігич О. Б.

АНОТАЦІЯ

Окопна Я. В. Соціолінгвістичні засади формування професійно орієнтованої компетентності у майбутніх туристичних менеджерів німецькою мовою як другою іноземною.

У статті розглянуто теоретичні передумови професійно орієнтованого навчання другою іноземною мовою майбутніх туристичних менеджерів (німецькою мовою після англійської): визначено поняття професійно орієнтованого навчання німецького мовлення майбутніх фахівців туристичної сфери; розкрито мету та конкретизовано його зміст; проаналізовано та визначено соціолінгвістичні особливості німецького мовлення та виділено психологічні та дидактико-методичні передумови навчання.

Ключові слова: друга іноземна мова, міжкультурна комунікація, менеджери туризму, нелінгвістичний вищий навчальний заклад, соціолінгвістичні засади.

Окопная Я. В. Социолингвистические основы формирования профессионально ориентированной компетентности у будущих менеджеров туризма на немецком языке как втором иностранном.

В статье рассмотрены теоретические предпосылки профессионально ориентированного обучения на втором иностранном языке будущих туристических менеджеров (немецкой после английского): определено понятие профессионально ориентированного обучения немецкой речи будущих специалистов туристической сферы; раскрыты цели и конкретизировано его содержание; проанализированы и определены социолингвистические особенности немецкоязычного обучения.

Ключевые слова: второй иностранный язык, межкультурная коммуникация, менеджеры туризма, нелингвистический вуз, социолингвистические основы.

RESUME

Okopna Y. Sociolinguistic principles of forming professionally oriented competence for future tourism managers in German as a second foreign language.

The article focuses on the problem of professionally oriented oral interaction teaching of future specialists in the tourism industry (German after English). The methodology of professionally oriented foreign language training to future specialists in the tourism management (German after English) has been theoretically substantiated and practically elaborated.

On the basis of scientific literature theoretical backgrounds of professionally oriented second foreign language training of future specialists in the tourism industry (German after English) have been analyzed: the concept of professionally oriented German training to future specialists in the tourism industry has been specified; the aim and content of professionally oriented teaching have been determined; the sociolinguistic features of professionally oriented German language have been analyzed and specified; psychological, didactic and methodological backgrounds of professionally oriented second foreign language teaching to future specialists in the tourism industry (German after English) have been discriminated.

Within the research the teaching material with the determined criteria has been selected; the system of the sociolinguistic principles in the teaching process model for professionally oriented oral interaction teaching to future specialists in the hotel and catering industry (German after English) have been worked out.

In this work theoretical and methodical grounds of training specialists for the sphere of tourism have been researched. There have been elaborated the problems of investigation in pedagogical theory and practical activity of educational institutions, realized historical and pedagogical analysis of creation and development of national system for training specialists for tourism field.

This paper deals with the sociolinguistic principles training for future professionals in the tourism industry within the study of a second foreign language at the present stage of higher education. The professional intercultural communication questionnaire has been analyzed, which resulted in these conclusions as to the correctness of sociolinguistic foundations of typical situations in professional communication.

Key words: *second foreign language, intercultural communication, tourism managers, non-linguistic higher educational institution, sociolinguistic framework.*